

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Філологічний факультет

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра теорії літератури та компаративістики

(повна назва кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

«Особливості психологізму оповідань «для дітей»

і «про дітей» (В. Винниченко; С. Цвейг)»

«The peculiarities of psychologism of the short stories "for children"
and "about children" (V.Vynnychenko, S. Zweig)»

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка денної

форми навчання

спеціальності 035 Філологія

035.01 Українська мова та література

Бондаренко Катерина Костянтинівна

Науковий керівник:

к. філол. н., доц. Пащенко М. В. _____

Рецензент:

к. філол. н., доц. Коробкова Н. К.

Рекомендовано до захисту:

протокол засідання кафедри

№ __ від _____ 2018 р.

Захищено на засіданні ЕК № ____

протокол № __ від _____ 2018 р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою ECTS/ бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

_____ доц. Коробкова Н. К.
(підпис)

_____ проф. Ковалевська Т. Ю.
(підпис)

Одеса – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДИТЯЧОГО ПСИХОЛОГІЗМУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	8
1.1. Проблематика вивчення психологізму в літературознавстві.....	8
1.2. Напрями вивчення психологізму	11
1.3. Поняття «дитяча література» в сучасному літературознавстві.....	16
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГІЗМ ЦИКЛУ НОВЕЛ «ПЕРШІ ПЕРЕЖИВАННЯ» С. ЦВЕЙГА.....	22
2.1. Домінанта психологізму у творчому мисленні	22
2.2. Сублімація страху як проекція соціального стану суспільства.....	27
2.3. Специфіка психологізму раннього періоду творчості.....	30
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЗМ ОПОВІДАнь ЗБІРКИ «НАМИСТО» В.ВІННИЧЕНКА.....	34
3.1. Концептуальні засади творчості В. Винниченка.....	34
3.2. Концепт «страху» в оповіданнях В. Винниченка.....	39
3.3. Засоби психологізації у збірці «Намисто».....	46
РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФОРМ І ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ДИТЯЧОГО ПСИХОЛОГІЗМУ В. ВІННИЧЕНКА ТА С. ЦВЕЙГА.....	56
4.1. Спільні риси вираження дитячого психологізму в збірках митців...56	
4.2. Характерні форми і засоби вираження дитячого психологізму в творчості С. Цвейга	58
4.3. Особливості дитячого психологізму творів В. Винниченка.....	59
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена новими тенденціями в українському літературознавстві останніх років, зокрема компаративістиці, щодо вивчення художніх форм втілення дитячого психологізму в малій прозі.

Проблеми дитячої психології є актуальними насамперед для філолога як майбутнього вчителя та викладача вищої школи. Оповідання про дітей В. Винниченка, зокрема «Федько-халамидник», входять до програми української літератури в середній школі. З огляду на це виникає потреба у глибинному осмисленні і новому прочитанні цього твору та інших творів з даної тематики.

У дипломній роботі ми звернулись до контексту зарубіжної літератури, а саме до творів Стефана Цвейга, що обумовлено потребою пояснити модерністичні риси творчості В. Винниченка, європеїзм його творів у поезиці.

Вибір об'єкта аналізу зумовлено компаративним підходом дослідження, а саме збірки В. Винниченка «Намисто» та С. Цвейга «Перші переживання», зумовлено темою роботи. Обидві збірки репрезентують дитячу тему в літературі, проте цільова аудиторія є відмінною: твори В. Винниченка призначені для дітей, а твори С. Цвейга зорієнтовані на дорослого читача.

Тема дипломної роботи пов'язана з кафедральною науково-дослідною темою №154 «Художня література у філософсько-естетичному вимірі», затвердженою вченою радою ОНУ імені І. І. Мечникова. Номер державної реєстрації 0111U005723. Підстава до виконання теми – наказ ОНУ імені І. І. Мечникова №-796-18 від 08.04. 2016 року.

Наукову новизну визначає застосування комплексу підходів до вивчення психологічних особливостей дитячої прози; доповнення схеми дитячого психологізму, представленій в працях, присвячених вивченню творчості В. Винниченка, а також застосування компаративного аналізу представника української модерністської літератури початку XX століття

В. Винниченка та австрійського письменника С. Цвейга, який так само на початку своєї творчості представляв так званий «віденський імпресіонізм» [47, с.10].

Мета роботи: вивчення структури і форм вираження дитячого психологізму в оповіданнях В. Винниченка і С. Цвейга, виявлення новаторства письменників.

Мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) огляд концептуальних засад психологізму в літературі;
- 2) висвітлення проблематики поняття «дитяча література» у контексті сучасного літературознавства;
- 3) здійснити критичне коментування джерел, присвячених вивченню творчості В. Винниченка і С. Цвейга, виробити власну методологію узагальнення підходів до вирішення проблематики дослідження творів «для дітей і про дітей», «для дорослих і про дітей»; зокрема їх диференціація за рівнем психологізації образу дитини.

Теоретична основа та методологічна база:

Використано методологічні засади літературної критики Г. В'язовського, В. Фащенко, Н. Шляхової, М. Кодака щодо психологізму в українському літературознавстві. Концепції таких вчених, як В. Січкара, В. Мацапури, Л. Мацевко, С. Присяжнюк, О. Папуші присвячено вивченню дитячої літератури та зокрема психологізму дитячої літератури.

Доповнюють методологічну основу праці М. Зерова, І. Денисюка, Н. Зборовської, В. Панченка та ін.

Для теоретико-методологічного забезпечення розробки даного питання були використані такі методи:

- *Аналіз*, що передбачає опис структурних особливостей творів письменників, виокремлення частин і дослідження їхніх особливостей, встановлення місця і функціональної ролі у творенні системи твору, тобто у процесі їх взаємодії. Застосовано такі методи аналізу, як

соціологічний, психоаналітичний підхід, формальний, структурний, порівняльний, починаючи з виокремлення елементів для їх характеристики і кінчаючи встановленням функцій у системі твору за рахунок взаємодії їх реляцій.

- *Біографічний* – зумовлений тим, що В. Винниченко і С. Цвейг жили і творили у складний історичний час на зламі епох, що і має знаходитись відображення у їх творчості;
- *Структурний* – полягає у виокремленні форм «видимої мови почуттів», монологічності мовлення в аналізі психологічного стану героя і мотивації поведінки;
- *Психологічний* – як вивчення форм вираження психологізму героїв.

Об’єкт дослідження: оповідання Володимира Винниченка, що входять до збірки «Намисто», яка згідно з періодизацією М. Зерова завершувала другий етап творчості письменника; та збірка новел «Перші переживання» Стефана Цвейга, що належала до перших прозових збірок письменника.

Предмет дослідження: вияв форм і засобів психологізму в дитячих оповіданнях письменників В. Винниченка та С. Цвейга.

Апробація результатів здійснювалась у формі доповідей та повідомлень на засіданнях кафедри теорії літератури та компаративістики філологічного факультету та кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів – факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (2015 – 2018).

Основні результати та положення оприлюднювалися в доповідях на наукових конференціях:

1. Бондаренко К. К. Форми вираження психологізму в оповіданнях про дітей у В. Винниченка – студентська конференція, 2015;

2. Бондаренко К. К. Форми вираження дитячого психологізму в оповіданнях В. Винниченка – студентська конференція, 2016;
3. Бондаренко К. К. Психологізм дитячих оповідань В. Винниченка і С. Цвейга – студентська конференція, 2017;
4. Форми оповідності в дитячих оповіданнях В. Винниченка та С. Цвейга – Наукові читання, присвячені пам'яті доктора філологічних наук, професора Нонни Михайлівни Шляхової, 2018;
5. Bondarenko K. The forms of expression of child's psychology in short stories by V. Vynnychenko – Annual Students' Conference 2016.

Структура роботи

Відповідно до сформульованої мети та визначених завдань планується така структура магістерської роботи: вступ, чотири розділи, висновки, список використаних джерел.

У *«Вступі»* формулюється мета, визначається об'єкт, предмет, завдання, методи, обґрунтовується актуальність та наукова новизна нашої роботи, її практичне значення, наводиться перелік апробацій результатів дослідження.

У першому розділі роботи *«Теоретико-методологічні засади вивчення дитячого психологізму в художній літературі»* розглянуто історію питання, аспекти розширення та поглиблення поняття; здійснено огляд концептуальних засад психологізму в літературі особливості вивчення психологізму в українському літературознавстві та напрями вивчення; проблематика поняття «дитяча література» в сучасному літературознавстві та форми втілення психологізму в дитячій літературі.

У другому розділі *«Психологізм оповідань збірки «Намисто» В. Винниченка»* схарактеризовано постать українського митця та висвітлено концептуальні засади його творчості; зосереджується увага на збірці «Намисто»; досліджена структурна особливість оповідань, форм мовлення;

трактування понять «видима мова почуттів» та портрет дитини як засіб психологізації героя.

У третьому розділі *«Психологізм циклу новел «Перші переживання» С. Цвейга»* розглянуто особливості творчості австрійського письменника та виявлено специфіку психологізму його збірки *«Перші переживання»*.

У четвертому розділі *«Порівняльна характеристика форм і засобів вираження дитячого психологізму в творчості В. Винниченка та С. Цвейга»* виявлено формальні та структурні особливості засобів вираження психологізму у дитячих творах письменників.

У висновках подаються результати нашого дослідження.

Список використаних джерел налічує 62 позиції.

ВИСНОВКИ

Дослідження особливостей дитячого психологізму дитячих оповідань «для дітей» і «про дітей» у творчості В. Винниченка та С. Цвейга дає підстави дійти висновку, що серед великої кількості різноманітних форм вираження психологізму було виявлено ряд чинників, які є в тексті і світі аналізованих творів: портрет, пейзаж, художня деталь, діалог, монолог, внутрішнє мовлення героїв твору. Таким чином психологізм розглядається як система форм і засобів зображення і вираження людської психіки в літературі.

В ході дослідження було встановлено, що поняття «дитяча література» — певна сукупність літературних творів, написаних з потребою звернення до дитячої уяви, емоцій та почуттів, та впливати на дитячі пізнавальні здібності, таким чином розвивати смаки та вподобання, вносити також розважальну функцію для дитини. Це поняття виникає на межі трьох уявлень: про дитячий твір, дитяче читання та дитячу книгу. Функціональні види дитячої літератури включають науково-пізнавальні, етичні, розважальні твори. Об'єктивним критерієм виділення дитячої літератури є категорія читача-дитини, вона зорієнтована на інтерес дітей-читачів, відмінна художньою специфікою, що адекватна дитячій психології..

Обидві збірки, що стали об'єктом дослідження магістерської роботи, репрезентують дитячу тему в літературі, проте слід відмітити, що цільова аудиторія є різною: збірка «Намисто» В. Винниченка орієнтована на дитячу читацьку аудиторію і водночас має зацікавлювати дорослих, збірка ж «Перші переживання» С. Цвейга хоча і відображає психологію дитини, однак передбачає дорослого читача.

Творчість С. Цвейга і В. Винниченка припадає на злам епох кінця XIX – початку XX століть, коли продовжують функціонувати романтизм, змінюється реалізм, стрімко розвиваються усі течії модернізму, а в українській літературі наявні і неоромантизм та неореалізм. У творах обох письменників спостерігається поглиблення психологізму, символізація

деталей та філософічність мислення. У С. Цвейга помітні риси «віденського імпресіонізму». В. Винниченко творить в дусі неореалізму. Новаторством його стилю можна вважати те, що соціальне постає крізь призму психологічного.

Для С. Цвейга., як митця, було характерним відчуття невпевненості в майбутньому, що притаманне модерністській літературі на зламі епох XIX та XX століть. В його новелах спостерігаються настрої нервозності, що проявляється у зображенні психології його героїв-дітей, а також це відповідно узгоджується із стрімким рухом сюжету та драматичною розв'язкою у його новелах.

В цей період в європейській культурі спостерігаються з одного боку тенденції зближення дитячої літератури та дорослої, а з іншого намагання зберегти та відокремити крихкий дитячий світ від жорстоких реалій життя.

У творах В. Винниченка і С. Цвейга дитинство постає, як особлива духовна сфера і цінність зі світлим, радісним, сповненим творчого завзяття світом, що супроводжує людину впродовж усього життя.

Предметом зображення у творах обох письменників є складний психо-фізичний процес становлення і перетворення дитини на особистість.

Тематичний ряд творів В. Винниченка пов'язаний із психологією дитячого бачення і сприйняття, тому читач легко переноситься запропонований митцем художній світ. Зануренню читача у світ творів сприяють захоплюючі сюжети, динамічний розвиток подій, життєві перипетії, чітко окреслені образи персонажів, у зображенні яких є місце також і внутрішньо-психічного руху думок і переживань.

Порівняльний аналіз психологізму в оповіданнях В. Винниченка і С.Цвейга дає підстави для ще цілого ряду висновків.

Помічено, що найчастіше центральна частина новел Цвейга – розповідь від першої особи. Цвейг застосовує внутрішній монолог, або невласне пряму мову, що були характерними для німецької прози сучасної письменнику. Частіше це саме аналітичний монолог.

Творам С. Цвейга властива реалістичність оповіді, умотивованість конкретних деталей, ретельне дослідження особливостей внутрішнього життя героя – найсуттєвіші риси поетики письменника. Увага автора зосереджена на психології персонажів.

Відзначено, що у збірці «Перші переживання» Стефана Цвейга, як представника західноєвропейської літератури, панівним засобом зображення героя є саме психологічний портрет. Оповіді притаманні реалістичність, підсилена емоційність, дослідження внутрішніх переживань головних героїв.

Аналогічно і Володимир Винниченко у характеротворенні своїх героїв відходить від усталеної української літературної традиції. Полишає канони «паспортного портрету» персонажа, повсякчас звертається більшою мірою до динамічного(що включає в себе вираз очей, міміку, жести, рухи, пози, інтонації та їх зміни) та абстрактного(враження та емоції, зо викликає герой у інших персонажів) портретів. «Видима мова душі» [30, с.86] переважаючою рисою у зображенні героїв Винниченка. Його творчість про дітей вирізняється вірою в людину, любов'ю до дитини. Письменник зосереджується на багатьох вічних, загальнолюдських проблемах.

Особливістю аналізованих творів В. Винниченка є те, що в них немає дитячих персонажів, які б позиціонувались як різко негативні й протиставлялися б безумовно позитивним. Усі дитячі персонажі переживають пору свого становлення, тому для всіх автор залишає перспективу ставати більш людяними, кращими.

Дитяча психологія, на думку В.Винниченка, будується на зіставленні дорослого та дитячого світобачення. У своїх творах він відтворює побут, мораль, етику, що притаманні дорослим, через призму дитячої психології. Саме провідні риси вдачі дитини віддзеркалюють домінуючі ознаки характеру дорослих, а часом і мікромодель суспільних взаємовідносин.

Важливу художню функцію у збірці «Намисто» В. Винниченка виконує внутрішнє мовлення і такі його різновиди, як невласне пряме мовлення та внутрішні монологи. Мистецтво внутрішнього монологу

повніше виявилося в романістиці письменника; в дитячій же прозі він активніше вдається до невластивого прямого мовлення.

Саме психологічний портрет відіграє панівну роль у системі зображувальних засобів дитячих оповідань Володимира Винниченка зі збірки «Намисто». Найбільш яскравим деталями портрету зазвичай є очі, як віддзеркалення душі, та губи, порухи яких виражають потаємні думки та емоції.

Помічено, що діалоги відіграють неабияку роль у розкритті образу героїв В. Винниченка. Вони майже вільні від авторських ремарок; з-поміж діалогів переважає тип діалогу-двобою, психологічного поєдинку, звідси їх напруженість, драматизм. Так само важливими є взаємодоповнювальні діалоги й діалоги-переконання.

В обох авторів присутній мотив дорослішання дитини, перехід у світ дорослих. Проте умови дорослішання відрізняються. Так, наприклад, у «Гувернантці» С. Цвейга двоє сестер-підліток вмиль дорослішають через те, що зустрічаються з жахливою несправедливістю життя і брехнею дорослих, які відібрала у них улюблену гувернантку, а в кінці оповідання Винниченка «Гей, ти бочечко...» Семен Гедзь, зрозумівши тяжку долю Семена Комара, припиняє свої бійки-сварки по відношенню до хлопця і пропонує йому свою дружбу. У С. Цвейга дорослішання зумовлене зовнішніми факторами впливу, а у В. Винниченка внутрішньою особистою зміною.

В обох митців наявний концепт «страху» як домінуючий мотив при вибудовуванні сюжету: знаходимо у В. Винниченка оповідання («Віють вітри, віють буйні...» та «Гей, хто в лісі, обізвися»), в сюжетній канві яких страх Гриня та Зіня змусив врешті-решт морально зрости та подорослішати; в новелі С. Цвейга («Гувернантка») страх перед зовнішнім ворожим «світом дорослих» змушує дівчат-сестер вмиль подорослішати. Проте якщо в Винниченкових оповіданнях дорослішання зумовлене власним вибором: рішення Гриня змінити своє ставлення «владики» до Саньки сиротинської дівчинки-наймички («Віють вітри, віють буйні...»), рішення Зіня з оповідання

«О, хто в лісі, обізвися...» розповісти матері про смерть Корчуна, а відтак і про власний гріх, про те, що ним були з'їдені святкові наїдки; то в Цвейговій новелі «Гувернантка» було відзначено те, що страх зумовлений впливом зовнішнього світу на дітей, коли дівчата втратили свою фройлейн і не могли зрозуміти, чому дорослі їм брешуть та скривають від них правду.

Узагальнюючи сказане уточнимо, що комбінації психологічних засобів характеротворення у Володимира Винниченка дали змогу оригінально відтворювати складні душевні стани, загадки й парадокси вчинків юних героїв, болісні процеси соціалізації особистості. Однак крізь призму психологічного у неореалістичній прозі письменника суттєво проступає соціальне, і саме в цьому полягає сутність новаторства митця як дитячого прозаїка.

Ми прийшли до висновку, що Стефан Цвейг вірний своїй творчій установці на поглиблений психологізм, активно використовує складний психологічний інструментарій художнього зображення героїв. У нього домінують динамічні портрет, зорієнтована на розкриття «діалектики душі», блискавичного перебігу душевних станів та розкриття «видимої мови душі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За редакцією М. Зубрицької. – Львів. : Літопис. – 1996. – 633 с.
2. Арнаудов М. Психология литературного творчества ; пер. с болг. Д. Д. Николаева / Михаил Арнаудов. – М. : Прогресс, 1970. – 654 с.
3. Белянин В. П. Основы психолингвистической диагностики. (Модели мира в литературе) / В. П. Белянин – М. : Тривола. – 2000. – 248 с.
4. Бургардт О. Стефан Цвайг / Освальд Бургардт // Юрій Клен (Освальд Бургардт). Вибрані твори. – Дрогобич, 2003. – с. 257-262.
5. Выготский Л. Психология искусства / Л. Выготский. – СПб. : Азбука, Азбука-Аттикус, 2016. – 448с.
6. Винниченко В. К. Намисто : Оповідання / Упоряд. Й. Й. Брояк ; Передм. С. А. Крижанів. – К. : Веселка. – 1989. – 380 с.
7. Винниченкознавчі зошити / Жулинський М. Г., Ковальчук О. Г., Мороз Л. З. та ін. / за ред. Н. І. Михальчук. – Ніжин, 2007. – №7.
8. Гинзбург Л. Я. О психологической прозе / Л. Я. Гинзбург. – М. : INTRADA, 1999. – 145с.
9. Гнідан О. Д. Володимир Винниченко: Життя, Діяльність, Творчість : навч. посібник для студ. філол. / О. Д. Гнідан, Л. С. Дем'янівська . – К. : Четверта хвиля, 1996 . – 256 с.
10. Гундорова Т. Про Явлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму / Т. Гундорова. – К. : Часопис Критика, 2009 . – 448 с.
11. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози ХІХ - поч. ХХ ст. / І. О. Денисюк . – К. : Вища шк., 1981 . – 215 с.
12. Есин А. Психологизм русской классической литературы / А. Есин. – М. : Просвещение, 1988. – 176 с.
13. Затонский Д. Стефан Цвейг, или Нетипично типичный австриец / Д. Затонский // Художественные ориентиры XX века. – М, 1988. – 247 с.

- 14.Зборовська Н. В. Код української літератури : Проект психологічної нової літератури. Монографія / Н. В. Зборовська – К. : Академвидав, 2006. – 504 с.
- 15.Зборовська Н. В. Психоаналіз і літературознавство: Посібник / Н. В. Зборовська – К. : Академвидав, 2003. – 392 с.
- 16.Зеров М. Від Куліша до Винниченка : Нариси з новітнього українського письменства : У 2 т. / М. Зеров. – К. : Дніпро, 1990. – Т 2. – С. 246 – 491.
- 17.Історія української літератури ХІХ століття : у 3 кн. : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / за ред. М. Т. Яценка. – К. : Либідь, 1995 - 1997. – Т. 3. – 432 с.
- 18.Клочек Г. Д. Поетика і психологія / Г. Д. Клочек . – К. : Знання, 1990. – 48с.
19. Кодак М. П. Психологізм соціальної прози / Микола Кодак. – К. : Наук. думка, 1980. – 162 с.
- 20.Кодак М. П. Авторська свідомість і класична поетика / М. П. Кодак. – К. : ПЦ Фоліант, 2006. – 336 с.
- 21.Костюк Г. Володимир Винниченко та його доба: дослідження, критика, полеміка / Г. Костюк. – Нью-Йорк ,1980. – 283 с.
- 22.Костюк Г. Вибрані праці : У 5 т. / Передм. Григорій Костюк; Упор. Н. Баштова; Передм. В. Панченка. – К. : Смолоскип, 2015. – Т.1: Літературознавство. Критика. – 974с.
- 23.Левчук Л. Т. Психоаналіз: Історія, теорія, мистецька практика: Навч посібник / Л. Т. Левчук. – К. : Либідь, 2002. – 255 с.
- 24.Лексикон загального та порівняльного літературознавства / голова ред. А. Волков ; Буковинський центр гуманітарних досліджень. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 634 с.
- 25.Літературознавча енциклопедія : У двох томах. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.
- 26.Літературознавча енциклопедія : У двох томах. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 2. – 624 с.

27. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Вид 2-е випр. – К. : Академія, 2007. – 752 с.
28. Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. посіб. / В. П. Марко. – К. : Академвидав, 2013. – 280 с.
29. Маслянчук Т. Проза Володимира Винниченка : Проблеми текстології / Т. Маслянчук. – К. : Стилос. – 2008. – 175 с.
30. Мацапура В. І. Літературний психологізм та його роль у художньому творі. Основні форми і прийоми / В. І. Мацапура // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. – №1. – С. 41-43.
31. Мацевко Л. Засоби характеротворення у малій прозі Володимира Винниченка / Л. Мацевко // Дивослово. – 2000. – №4. – С. 11-14.
32. Михида С. П. В. Винниченко: динаміка становлення особистості / С. П. Михида // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Філологічні науки. – 2013. – Вип. 4.12. – С. 155-161. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2013_4]
33. Михида С. П. Психопоетика українського модерну : Проблема реконструкції особистості письменника : [монографія] / Сергій Михида. – Кіровоград : Поліграф – Терція, 2012. – 362 с.
34. Муввафак Т. Психологізм як основа побудови модерністського тексту в оповіданні Вірджинії Вульф «Пляма на стіні» («The mark on the wall»)/ Т. Муввафак // Філологічні науки. – П., 2012. – №10. – С. 39-45.
35. Назарець В., Галич О., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник / За наук. ред. Олександра Галича. – 4-те вид., стереотип. – К. : Либідь, 2008. – 488 с.
36. Никифоров В. Н. Стефан Цвейг / В. Н. Никифоров // История австрийской литературы XX века : В 2 тт. – М. : ИМЛИ РАН, 2009. – Т. 1. – С. 447-466.
37. Оніщенко О. І. Стефан Цвейг : психоаналітичний проект / О. І. Оніщенко // Гуманітарний часопис. – 2007. – № 1. – С. 33-42.

- 38.Панченко В. Є. Будинок з химерами : Твори Володимира Винниченка 1900-1920 років у європейському літературному контексті / В. Є. Панченко. – Кіровоград : Барвінок, 1998. – 272 с.
- 39.Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії : до проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу / О. Папуша // Слово і час. – 2004. – № 12. – С. 20-26
- 40.Папуша О. М. Теоретичний дискурс дитячої літератури : у пошуках об'єкта / О. М. Папуша // Вісник. – Львів, 2004. – № 33. – Ч. 2. – С. 172-183.
- 41.Панченко В. Є. Будинок з химерами : Твори Володимира Винниченка 1900-1920 років у європейському літературному контексті / В. Є. Панченко. – Кіровоград : Барвінок, 1998. – 272 с.
42. Піхманець Р. В. Психологія художньої творчості / АН УРСР. Ін-тліт ім. Т. Г. Шевченка; Відп. ред. І. О. Дзевєрін. – К. : Наук, думка, 1991. – 164 с.
43. Присяжнюк С. С. Психологізм дитячих оповідань Володимира Винниченка (принципи і засоби зображення характерів) : автореферат дис. к. філол. н. / С. С. Присяжнюк. – Кіровоград, 2006. – 25 с.
44. Проблема психологизма в советской литературе / под ред. В. А. Ковалева и А. И. Павловского. – Ленинград, 1970. – 395 с.
45. Психология и психоанализ характера : Хрестоматия / ред. Райгородский Я. – Самара : Издательский дом «БФХРАХ», 1998. – 640 с.
46. Січкарь О. М. Форми, прийоми та засоби втілення психологізму в українській літературі (спроба системного аналізу) / О. М. Січкарь // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2010. – №4 (191). – С. 35-43.
47. Сучков Б. Стефан Цвейг : Вступительная статья / Б. Сучков // Цвейг С. Собрание сочинений : В 4 т. – М. : Художественная литература, . – Т. 1. – С. 5-42.
48. Сучков Б. Лики времени / Б. Сучков. – М. : Художественная литература, 1969. – 445 с.
49. Фащенко В. В. Вибрані статті / В. В. Фащенко. – К. : Дніпро, 1988. – 373 с.

50. Фащенко В. В. У глибинах людського буття : Етюди про психологізм літератури / В. В. Фащенко. – К. : Дніпро, 1981. – 279 с.
51. Федін К. Вчорашній мир. Драма Стефана Цвейга / К. Федін. – М. : Радуга, 1991. – С. 544.
52. Фрейд З. Зигмунд Фрейд – Стефан Цвейг. Из переписки : пер. А. Репко // Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия. – М. : Изд. группа «Прогресс» «Литера», 1992. – С. 467-518.
53. Хархун В. П. Англомовне Винниченкознавство : Монографія Миколи Сороки / В. П. Хархун // Слово і час. – 2014. – № 10. – С. 119-126.
54. Хархун В. П. Український модернізм у психопоетичній рецепції / В. П. Хархун // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – № 4 (264). – С. 148-152.
55. Цвейг С. Избранное. Свердловск : Средне-Уральское книжное издательство, 1988. – 640 с.
56. Чепелєва Н. В. Текст і читач : посібник / Н. В. Черелєва. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 124 с.
57. Чикаленко Є., Винниченко В./ Листування 1902-1929. – К. : Темпора. – 2010. – 447 с.
58. Шляхова Н. М. Життя порізнені листочки: Літературно-критичні статті / Н. М. Шляхова. – Одеса: Астропринт, 2003. – 232 с.
59. Єфремов С. О. Історія українського письменства / С. О. Єфремов. – К.: Феміна, 1995. – 688 с.
60. Clifton Fadiman Children's literature /Encyclopædia Britannica//Encyclopædia Britannica, inc. – Date Published: 08.02.2017. Режим доступу: [URL:<https://www.britannica.com/art/childrens-literature>]
61. Literary Terms. A Dictionary. Third edition, revised and enlarged /Karl Beckson and Arthur Ganz. – London, Andre Deutsch . – Limited, 1990. – 372 s.
62. Soroka M. Faces of Displacement: The Writings of Volodymyr Vynnychenko. – McGill-Queen's University Press. – 248 p.